

obhajobou Englišovy státnické práce, při níž nechybí ani četné trpké poznámky na adresu politických stran.

Těžisko knihy ovšem spočívá v důsledné aplikaci Englišovy hospodářské noetiky. Nejedná se zde o zcela nové poznatky, vždyť známe již názory Englišovy z jeho Základů hospodářského myšlení, z jeho článků (hlavně v Obzoru národohospodářském), z jehož polemik s prof. Loevensteinem a v neposlední řadě z jeho řeči parlamentních. Kniha podává však systém finanční vědy, v němž po prvé teleologické stanovisko jednotně se uplatňuje. Vlastní noetice je ovšem věnována jen poslední, poměrně malá část, nadepsaná »Finanční věda«, v níž je obsažen ještě z polovice výťah z autorových »Základů«. Finanční věda byla již dávno hlásána jako samostatná disciplína, teoretická fundace jí však chyběla. Je nesporné, že je součástí hospodářské vědy. Proto platí pro ni princip hospodářský a zákon o relativním užítku a relativním nákladu. Od hospodářské vědy je ohraničena tím, že se zabývá jen hospodářstvím veřejných svazků. Státní hospodářství (a v něm hospodářství podřízených veřejných svazků) je jednotné, jelikož sleduje společný účel, který je totožný s účelem státu, t. j. uskutečnění ideálu člověka zdravého, vzdělaného, dobrého a zámožného. Ten je ovšem jen myšlenkovou konstrukcí, pomocí něhož věda chápe určitý komplex jednání jako jednotnou hospodářskou soustavu. Zde narážíme na jeden z nejspornějších bodů Englišova učení. Je nesporno, že veřejné hospodářství sleduje jeden účel, ale je otázka, zda je to autorem daný ideál: vždyť jistě v některých státech, na př. církevních, je dán ideál nábožného, ale ne zdravého a zámožného člověka. — Státní hospodářství je nucené, protože se jím vnáší do individualistického řádu cizí prvky kolektivistické. Tato nucenost je však charakteristickou jen po stránce formálně právní. Také kooperativní funkce veřejného svazku nepatří k jeho podstatě, ač je nesporno, že tato cesta vedla geneticky k jeho vzniku. Veřejné hospodářství je hospodářství solidaristické, prostoupené zásadami kooperativními. — Finanční věda konečně má trojí poslání: je finanční teorií, historií a politikou. Je sporné, je-li předmětem této vědy jen příjmová stránka státního hospodářství, ale rozhodně je z výdajového hospodářství tolik ve finanční vědě nepostradatelné, kolik třeba ku pochopení hospodářské povahy toho kterého odvětví správního.

Pro ty, kdož sledovali Englišovu finanční politiku s hlubším zájmem, budou některé oddíly jeho knihy neobyčejně cenné, na př. tam, kde autor jedná o finanční politice samosprávných těles a jich vztahu ke státu. Také v části, jednající o daních, přináší kniha některé pozoruhodné nové aspekty. Následkem důsledné aplikace teleologického způsobu pozorování upouští autor od nesourodých čtyř tradičních zásad daňových; při daňovém zatížení srovnává užitek i škodu relativní a mezní a z toho srovnání vyvozuje svoje daňové zásady. Zrovna tak si počíná u výkladů o rozpočtu; poukazuje zejména na zbytečnost sporů o definici výdajů řádných a mimořádných, redukuje problém poměru mezi výdaji a příjmy státní správy na otázku poměru věcného a časově kvantitního. — Pokud se týče terminologie, nazývá autor i zdě důsledně daně, postihující výrobek za výroby před dokončením, daněmi obchodovými.

Kniha má přednost, známou z dřívějších prací autorových: je psána poutavě a jasně, není zatížena spoustou citací pod čarou. Knihu ovládá duch moderního liberalismu, který se nechce odloučit od individualistického hospodářského řádu, pokud se tento osvědčuje, ale uznává nutnost kooperace a zákroku státního z důvodů sociálních. Engliš varuje i před výstrelky demokracie, která může ohrozit stát, t. j. podlomit jeho produktivitu tím, že nemajetná většina uvalí většinu veřejných břemen na majetné podnikatele.

Dr. Čakrt.

Dr. Jozef Munka: Církevné dávky. Bratislava, 1929. Nákladem vlastním. Str. 110. Cena neudaná. — Právny poriadok československý

prejal zákonom čis. 11. z r. 1918 medzi iným aj starú úpravu pomerov medzi štátom a cirkvami. Zmenené ústavné a politické pomery pri-niesly však so sebou mnohé zmeny štátnych predpisov vo veciach kultových, alebo aspoň nové chápanie týchto a teda aj novú prax. To veľmi sťažilo postavenie príslušných orgánov štátnej správy, ktoré sa musia orientovať v labyrinte veľkého množstva štátne-cirkevných predpisov recipovaných, pozmenených a novovydaných. Vezmeme-li pri tom do ohľadu neprístupnosť mnohých predpisov starších, komplikovanú ešte i nepresnosťou, ba často aj úplnou vadnosťou nůdzových prekladov, budeme si vedieť tým lepšie oceniť nesnadnú prácu autorovu, ktorou sa pokúsil o sosbieranie aspoň istého výseku z veľkého komplexu štátnych predpisov kultových. Autorova knížka o »Cirkevných dávkách« bola vyvolaná naliehavou potrebou správnej praxe a keďže je aj tomuto špeciálnemu účel' u primerane zostavená, iste bude praktikom konať veľmi dobré služby. Je prehľadná, ľahko písaná a stručná. Pod titulami o ložnom, štólových poplatkoch, rímsko-katolickej cirkevnej dani, cirkevne-školskej dani, o obecnej podpore konfesiám, kňazských patričnostiach v obecnom rozpočte, cirkevnej dani v evanj. cirkvi a. v., cirkevnej dani ev. ref. cirkvi ako aj o cirkevnej dani v židovských náboženských obciach, podáva texty najdôležitejších kultových predpisov, stručný výťah z nich, alebo aspoň ich citáciu. Veľmi správne berie zreteľ aj na bývalú judikaturu uhorskú ako aj na zásadné rozhodnutia najvyššieho správneho súdu čsl., ktoré sú nezbytným doplnkom predpisov normatívnych a preto aj cennou pomôckou správnej praxe.

Škoda len, že autor neprizeral rovnako aspoň k základným požiadavkom prác vedeckých. Rozhodne mu treba vytknúť, že nevyčerpal ani kardínálne a ľahko prístupné diela odbornej literatury a že aj citácia použitých prameňov trpí miestami nepresnosťou, alebo neúplnosťou. Dikcia autorova, hoci právnický dobrá, predsa nesie početné známky vplyvu prekladania z maďarčiny. Chybí tiež abecedný register vecný a chronologický soznam použitých zákonov, nariadení a zásadných rozhodnutí súdnych i správnych. Knappek.

Ing. František Munk: Nové hospodárství. Studie o hospodárské revoluci XX. století. S předmluvou Doc. Dr. Václ. Verunáče. Nákladem Orbis. V Praze, 1929. 8°. Stran 113. Cena Kč 15.—. — V předmluvě vítá Verunáč toto dílo jako nový projev mládeže, hlásící se k laboretismu, t. j. ke kooperaci v hospodárství, k jeho racionalisaci a zejména k jeho zetisování. Tím jsou také stručně vyjádřeny hlavní myšlenky a hesla této knížky. Její poměrně malý rozsah nedovoluje — přes zhuštěnost výkladu — aby autor šel do hloubky; je patrné, že kniha je psána pro informaci širšího obecnstva. Bude se líbit však i odborníkovi jako opravdu vtípná essay a to o věci, o které se obyčejně essaye nepíší. Zejména první kapitola, nadepsaná »Světová válka a hospodárská revoluce«, obsahuje tolik bystrých postřehů, tolik upozornění na samozřejmé věci, jejichž samozřejmost si neuvědomujeme, že se vyrovná v každém ohledu předním dílům z cizích literatur, kterou autor, jak patrné z knihy, dokonale zná; k poutavosti knihy přispívají také zajímavé příklady z historie hospodárství. Další kapitoly jsou: hospodárství v pohybu, revoluce průmyslu, revoluce obchodu — která je zvlášť zajímavá —, konec laissez faire — a co potom a konečně výhled.

Kniha je radostným dokladem duševní pružnosti našich mladých hospodárských praktických odborníků; patří k tomu jistě odvaha, vzepřít se starým liberalistickým heslům a žádat v tak široké míře spolupráci a regulaci hospodárství státem. Ve veřejnosti se už setkala s velkým úspěchem. Dr. Čakrt.

Dr. Jan Gallas a dr. František Janoščík: Výklad k zákonu o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří ve znění novely ze dne 8. listopadu 1928, čis. 184. Sb. z. a n. Nákladem Sdružení úředníků a zřízenců československých sociálně-pojišťovacích ústavů v Praze. Stran 510. — Autorem 4. vydání výkladu není již dr. Gallas